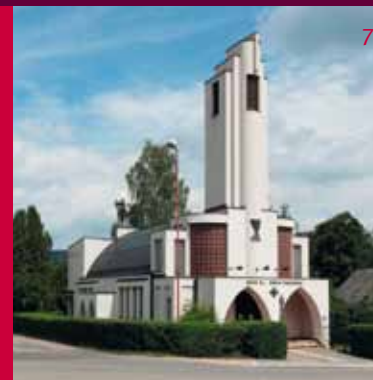

W zbore dr. Karola Farskiego odbywają się jak nabożeństwa, tak i programy kulturalne itp., na które jest zapraszana szeroka publiczność. Zbór jest żywym miejscem spotykania się z Bogiem i między ludźmi nawzajem.

ARCHITEKT

VLADIMÍR KRÝŠ urodził się 15. 6. 1897 w Malšovicach koło Hradca Králové. W latach 1913 do 1915 zdobył kwalifikacje murarza u budowniczego Eduarda Artla i majstra murarskiego Josefa Rybáňa w Českim Dubie. Po zdobyciu kwalifikacji został zatrudniony od początku roku 1916 w wiedeńskiej firmie budowlanej Österreichisch-Ungarische Baugesellschaft, która posłała go na krótki pobyt do Krakowa, następnie współdziałał przy budowaniu cukrowni i rafinerii w Hrušovanach obok Brna. W latach 1916–1920 odbywał służbę wojskową, służąc przede wszystkim w oddziałach techniczno – budowlanych. Po dokończeniu służby wojskowej przyjął się do českodubskiej firmy Josef Najman, budowniczy, gdzie pełnił funkcję rysownika budowlanego i kierownika budowy. W roku 1922 ożenił się z Julią Škodovą (1901–1965). Ochrzczony katolik V.

Krýš przestąpił w latach 1920–1922 do CZK. W roku 1927 założył własną firmę o nazwie Architekt Vladimír Krýš, budowniczy, Turnov. Swoje studia dokończył w roku 1929, kiedy to otrzymał uprawnienia budowniczego. Przekrój działalności niesamowicie pilnego budowniczego Vladimíra Krýša jest bardzo rozmaity i prowadzi od prostych budowli nie wykraczających z bieżącej produkcji okresowej aż do szczytowych dzieł w duchu ekspresyjnego modernizmu i uspokajającej formy, na które wpłynął funkcjonalizm i które zaliczają się do najbardziej cennych współczesnych budowli regionu. Najczęstszą grupą w realizacjach Krýša są przeważnie domy mieszkalne, wille a również domy najemne i kolonie pracownicze. Co do budynków kościelnych są znane jego cztery realizacje. Oprócz zboru semilskiego jest to zbór w Turnovie a pod koniec lat 30-tych XX wieku zbudował również dwie kaplice cmentarne z kostnicami w Turnovie i Frýdštejně. Vladimír Krýš zmarł przedwcześnie w Pradze po poważnej chorobie 12 kwietnia 1951r.

Fotografia dwudziestoczteroletniego Vladimíra Krýša

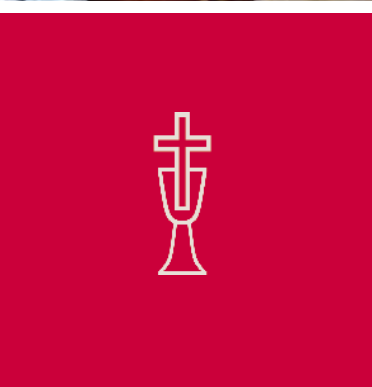
Krýš przestąpił w latach 1920–1922 do CZK. W roku 1927 założył własną firmę o nazwie Architekt Vladimír Krýš, budowniczy, Turnov. Swoje studia dokończył w roku 1929, kiedy to otrzymał uprawnienia budowniczego.

Przekrój działalności niesamowicie pilnego budowniczego Vladimíra Krýša jest bardzo rozmaity i prowadzi od prostych budowli nie wykraczających z bieżącej produkcji okresowej aż do szczytowych dzieł w duchu ekspresyjnego modernizmu i uspokajającej formy, na które wpłynął funkcjonalizm i które zaliczają się do najbardziej cennych współczesnych budowli regionu. Najczęstszą grupą w realizacjach Krýša są przeważnie domy mieszkalne, wille a również domy najemne i kolonie pracownicze. Co do budynków kościelnych są znane jego cztery realizacje. Oprócz zboru semilskiego jest to zbór w Turnovie a pod koniec lat 30-tych XX wieku zbudował również dwie kaplice cmentarne z kostnicami w Turnovie i Frýdštejně. Vladimír Krýš zmarł przedwcześnie w Pradze po poważnej chorobie 12 kwietnia 1951r.

SEMILY

Zbór Dr. Karla Farskiego

Gmina religijna Czechosłowackiego Kościoła Husyckiego w Semilach II - Podmoklicach
Zbór Dr. Karla Farského w Semilach
Družstevní 389
513 01 Semily
tel. 481 62 55 43, 603 444 151
e-mail: ccs.h.semily@tiscali.cz
www.semily.ccs.hk.cz
Nabożeństwa odbywają się w każdą niedzielę od godziny 9.00

OPIS ZBORU

Zbór jest budowlą ekspresywną z dynamicznym rozdzieleniem mas z gotyckimi reminiscencjami w formie łamanego łuku. Sala zboru ma kilowy dach z konstrukcją lamelową rastru rombowego,⁽⁴⁾ który jest widoczny w interierze. Przed salą znajduje się przedsień dostępna z portyku z dwoma łamanymi łukami, na którą dosiada chór organowy z luxferami w zaokrąglonych rogach, do których przylegają graniastosłupowe przybudówki schodowe oświetlone również luxferami. Z chóru wyrasta centralna wieża o aerodynamicznym kształcie stworzonym zróżnicowanymi graniastosłupami z przednią zaokrągloną częścią, która niesie w dolnej partii kielich.⁽⁷⁾ Przestrzenie mieszkalne i administracyjne nawiązują do zborowej sali w sześciokątnej przybudówce. Zgodnym, jednak drobniejszym portykiem jest osadzone również boczne wejście jednonawowej sali zboru, która jest oświetlana po bokach wąskimi oknami osadzonymi w ramach. Motyw łamanego łuku przeniósł się i do interieru nie tylko kształtem stropu, ale lamuje też wpuszczone prezbiterium

i dwie nisze na jego bokach,⁽¹⁾ w których znajdują się postawy płaskorzeźby Vladimíra Komárka (1928–2002) nazwane Mistr Jan Hus na ambonie⁽²⁾ i Karel Farský zamyślony nad Pismem Świętym (z roku 1958. Z autorstwa tego samego autora są też karty graficzne Drogi Krzyżowej. Stół ofiarny jest również wykonany według projektu Krýša. W latach 80-tych XX wieku zainstalowano półfigura błogosławiącego Chrystusa autorstwa Jana Mastníka.⁽³⁾ Po bokach prezbiterium⁽⁹⁾ znajduje się w miedzianych zasklonych schowkach ziemia z domu rodzinnego Mistrza Jana Husy z Husinca z kawałkiem kamienia z czarnej kuchni i drzazgą z podłogi izby z jednej strony a po stronie drugiej ziemia z domu rodzinnego Dr Karla Farského ze Škodějova. Ambona jest wysunięty z prezbiterium do przestrzeni nawy i jest częścią składową obkladu drewnianego z motywami krzyża równoramiennego. Znajdują się one też na poręczy wpuszczonego chóru.⁽⁸⁾ Organy zostały zakupione w roku 1941 w firmie Jan Tuček z Kutnej Hory. W latach 70-tych i 80-tych XX wieku udało się zrealizować

kilka większych napraw zboru – budynek otrzymał nowy dach i fasadę i zostało tu zainstalowane ogrzewanie gazowe. Przemiana dotknęła też interieru nawy głównej. W roku 1986 zostało wykonane na pierwszym piętrze budynku zimowe miejsce modlitwy. Obecnie jest tu biuro Urzędu Parafialnego i pomieszczenie towarzyskie. Małe miejsce modlitwy zostało umieszczone w suterenie budynku. W latach 2002–2003 odbyła się rekonstrukcja generalna całego obiektu według projektu firmy turnovskiej Design 4. W ramach tej rekonstrukcji przemieszczono do przedsionka kolumbarium znajdujące się pierwotnie pod chórem. Nowe artefakty szklane zaprojektowała Kateřina Krausová.⁽⁵⁾

Więcej informacji na:
www.npu.cz/uop-li
sekcja prezentacje památek
www.semily.cz
GPS współrzędne:
N 50.6013936°, E 15.3251678°

W roku 2016 Narodowy Instytut Zabytków, Oddział Terytorialny w Libercu we współpracy z gminą religijną CZKH w Semilach II – Podmoklicach i Krajem Libereckim wydał w ramach projektu Prezentację zabytków.

Tekst: Petra Šternová, czerpano ze studium Šternová, Petra, Architekt Vladimír Krýš – budowniczy zborów Czechosłowackiego Kościoła Husyckiego w Semilach i Turnovie. ZPP 2015/75, nr 2, str. 125–134, ISSN 1210-5538 (tu następne linki i źródła tematu) i materiałów pastora CZKH Lady Kocourkovej
Mapa: © ČÚZK, Vladimír Vrabec
Dokumentacja historyczna: spuścizna V. Krýša z prywatnej kolekcji Evy Tichej, Centralne Archiwum i Muzeum CČSH zbiory prywatne
Fotografie: Michael Čtveráček, Petra Šternová
Opracowanie graficzne: Michael Čtveráček
ISBN 978-80-87810-14-9

Zbór Dr. Karla Farskiego znajduje się w Podmoklicach, miejskiej części Semil, które do 1 stycznia 1939 były samodzielną miejscowością. Jest usytuowany na krzyżówce ulic Nádražní i Družstevní w pobliżu trasy kolejowej. W roku 2016 stał się on zabytkiem kultury rejestrowanym w Centralnym Spisie Zabytków Kultury RCZ za numerem rejestru 105910. Na terenie Kraju Libereckiego, który należał do Diecezji Wschodnioczeskiej (obecnie Královehradeckiej), wzniesiono w latach 1925–1939 ogółem siedem nowych budowli Zboru CZKH, oprócz Semil były to zbory w miejscowościach Vysoké nad Jizerou, Držkov, Jenišovice, Přepěřice, Lomnice nad Popelkou i Turnov. Semilski zbor jest budowlą, nie tylko w ramach szerszego regionu, ale też w ramach ogólnorepublikowej produkcji zborów, wyjątkowym i jednym z najbardziej oryginalnych.

Fotografia Karela Farského autorstwa Františka Drtikola

HISTORIA CZECHOSŁOWACKIEGO KOŚCIOŁA HUSYCKIEGO

Czechosłowacki Kościół (dalej CZK), który dzisiejszy przydomek „husycki” uzyskał aż w roku 1971 zatwierdzony został przez państwo 15 września 1920. Decyzję dotyczącą jego powstania podjął Klub Księża Refomistów pod kierownictwem Karla Farskiego (1880-1927) na swoim walnym zgromadzeniu odbywającym się w dniu 8 stycznia 1920 a informacja o tym wydarzeniu została podana o dwa dni później proklamacją do „Narodu Czechosłowackiego”, która została odczytana podczas nabożeństwa w kościele św. Mikołaja na rynku Staroměstské náměstí w Pradze. Powstanie nowego Kościoła było wynikiem starań o reformę wewnątrz Kościoła Rzymskokatolickiego, do których dochodziło od drugiej połowy XIX w. a w stosunku do których Watykan ostro wystąpił. Nowy Kościół, do którego gromadnie przestępowali księża katolicy i wierzący, miał zwolenników i w szeregach obywateli do tego czasu będących bez wyznania. W pierwszych latach swego istnienia skupił się CZK przede wszystkim na opracowaniu własnej liturgii i organizacji, którą formował aż do 1931r. Na podstawie spisu ludności w roku 1930 do CZK przyznawało się prawie 800 000 wiernych. Usiłowaniem nowego Kościoła było też utworzenie własnego programu do budowy zborów, który

miał się jednoznacznie różnić od tradycyjnego schematu kościołów katolickich. Pomimo tego, że usiłowania te nie zostały jednoznacznie spełnione, doszło do zbudowania ponad stu interesujących budowli, których charakter architektoniczny jest bardzo różnorodny. Zawiera w sobie przekrój stylów od pierwotnie forsowanej inspiracji świątynią antyczną, poprzez odrzucany historyzm kończąc na funkcjonalizmie, który w latach trzydziestych XX wieku stał się stylem prawie wyłącznym. Jakość architektoniczna zboru zmienia się począwszy od budowli wyjątkowo wybitnych architektów, poprzez budowy przeciętne aż do tych przeciętnych bez ambicji architektonicznych wykonywanych przez miejscowych budowniczych. Zbory CZK są budynkami specyficznymi, które dokumentują fenomen nowego Kościoła powstającego na zasadach demokratycznych młodej Republiki Czechosłowackiej. Mają też duże znaczenie również z punktu widzenia historii danego regionu, ponieważ są przykładem olbrzymiej solidarności, bezinteresownej i solidarnej pracy obywateli, którzy budowali „swoją zbor”.

BUDOWA ZBORU

Gmina religijna w Podmoklicach zaczęła zastanawiać się nad kwestią zboru już w roku 1930, kiedy to została uznana przez państwo. Odpowiednia parcela budowlana zaferowana została przez radę gminy, która liczyła się z tym, że zbor stanie się dominantem nowo powstałego rynku podmoklickiego. Dlatego doszło też do zmiany planu regulacyjnego gminy. W roku 1932 została tu zbudowana drewniana tymczasowa dzwonnica, do której dzwony подарował tutejszy fabrykant Ladislav Bednář. O budowie samego zboru zdecydowano w roku 1937 a przysłużył się temu nowy administrator duchowny Jan Štukbauer. W listopadzie 1937r został ogłoszony konkurs architektoniczny. Uczestniczyli w nim czterej regionalni budowniczowie i architekci – Karel Andrejsek z Podmoklic, Rudolf Kousal z Żelaznego Brodu, Josef Schejbal z Semil i Vladimír Krýš z Turnova. Wybrany został projekt Krýša, „który odpowiadał ze wszystkich stron”. Oprócz jakości architektonicznych miał też najbardziej odpowiadający budżet. Drugą budową, która była również ciekawa swoim rozwiązaniem, był trzeci projekt Karla Andrejska

Dzwonnica CZK zbudowana w roku 1932 w miejscu zaplanowanej budowy zboru

rozwiązywany w kombinacji z obkładem ceglanym. Pozostałe dwa projekty nie posiadały monumentalności i autorskiej inwencji twórczej. W lutym 1938 mieszkańcy Podmoklic podnieceni też częścią rady miejskiej wzniesli liczne protesty przeciwko powstaniu nowego rynku i umieszczenia zboru w jego centrum. Bezwyjściową sytuację pomogła rozwiązać aż wymiana parceli z Annou Bobkovou. Zaoferowana parcela w pobliżu trasy kolejowej była mniej odpowiednia na budowę zboru, jednak w danej sytuacji było to jedynym możliwym rozwiązaniem. Uroczyste położenie kamienia

Uroczystość położenia kamienia węgielnego z udziałem biskupa Stanislava Kordulego w dniu 8 maja 1938

PRZEBIEG BUDOWY ZBORU, OD WIOSNY DO LATA 1938GO ROKU

Zakończenie budowy wieży zboru, lato 1938go roku

węgielnego odbyło się w dniu 8 maja 1938 z udziałem biskupa Stanislava Kordulego. Budowa nie trwała długo i za cztery i pół miesiąca była gotowa. Nadzór nad nią prowadziła firma budowlana Krýša i szereg prac budowlanych zostało wykonanych w reżyserii rady starszych i członków gminy religijnej. Koszty budowy zostały obliczone na sumę ogólną 298 452 koron. Do uroczystego otwarcia zboru, które było równocześnie cichą manifestacją za pokój i wolność Republiki, doszło w dniu 18 września 1938. Zbor uzyskał nazwę założyciela CZK i jego pierwszego patriarchy Dr Karla Farskiego, rodaka z niedalekiego Škodějova.